

III.

Bidrag til Islands Kirkehistorie.

1.

Andragender fra Islands Gejstlighed om Forbedring i Øens Kirkevæsen.

De tvende i sin Art mærkelige Stykker, som her meddeles, have ikke været bekjendte for den lærde Biskop Finn Jonsen, da han skrev sin *Historia ecclesiastica Islandiæ*. De findes i Konsistoriets Archiv, formodentlig fordi Regjeringen har

affordret Professorerne deres Betænkning over de indgivne Andragender, herpaa tyder idetmindste en vedlagt Koncept til en saadan Erklæring angaaende de forskjellige Punkter i Ansøgningerne¹. Forøvrigt har det sin Vanskelighed med Bestemmelsen af disse Stykkers Affattelsestid, da Tid og Fugtighed har været meget slemme ved dem og borttaget baade Begyndelse og Slutning tilligemed andre Dele af dem. Lægger man imidlertid Mærke til, at Odd Ejnarsen blev Biskop i Skalholt 1588 og at Bispernes Andragende er besvaret ved et Kongebrev af 24de April 1598², saa har man de to Aar, imellem hvilke det sidste Stykkes Affattelse falder, og den maa udentvivl rettest sættes lige midt imellem disse Aar, thi ikke allene nævnes i Betænkningen »Prindsen og Rigets Raad³«, hvorved vi henføres til Tiden før 1596, men den Jon Ejnarsen, som i Begyndelsen af det første Stykke nævnes som Skolemester, var Rektor i Skalholt 1589—91 og atter i Aaret 1593, men ikke senere⁴. Det første Stykke er altsaa senest affattet 1593 (og formodentlig netop dette Aar), men det andet er sikkert samtidigt dermed, da det omtaler »den Supplikats, som Provsterne og Præsterne for Sonden udi Skalholt Stift have ladet skrive«, og begge Andragender i den Form, hvori de nu findes, ere hæftede sammen, ligesom der i Betænkningens Slutning ogsaa er Hensyn til det sidste Stykke. — Uagtet disse Aktstykkers mangelfulde Skikkelse give de et ganske godt Indblik i flere af de kirkelige Forhold paa Island i

¹ Denne Erklæring, der er uden Underskrift og halvt fortæret af Fugtighed, er her meddelt i Form af Noter under første Stykke; at det er en Erklæring fremgaar af Indledningen, der forsaavidt den er bevaret lyder: „ . . . egen handt och gunstig . . . wilge. Saa siunis osz derfore Billigtt och [chri]steligt at werre, efter den Beretning som i den Supplicatz aff Skalholt [er] giortt“.

² Se *Finni Johannæi* Hist. eccl. Isl. III, 56: „Det her meddelte Kongebrev er udentvivl ogsaa Svar paa den skalholtske Gejstligheds Andragende.

³ Se nedenfor S. 448, Not. 17.

⁴ *Finni Johannæi* Hist. eccl. Isl. III, 176.

Slutningen af det 16de Aarhundrede, og der synes derfor at være Grund til at bevare dem, inden de fuldstændigt falde hen i Støv. — Hvad der er indesluttet i Klammer, er Udgiverens Forsøg paa at stoppe nogle af de mange Huller, Tiden har slidt.

A. Ansøgning fra Provsterne og Præsterne i Skalholt Stift.

.⁵ Jon Sigu[rdszøn] Ola[vur Gi]slaszøn, Jon Jonszøn, Gudm[un]der Thordarszøn, Niculas Narfasøn, och Jonn Einarszøn, Skolemester, giffuer eders Hogmectighedz Naade Allerunderdanigste tilckiende, Att Mange gudz ordz thiennere her y Stigtid lider stor Armod och fattigdom, och kunde icke becommen sin Nødtorfftige Vnderholdning for sig, sine fattige hustruer och børn, Endog de slebe och thræle som Andre fattige bønder: och for samme deris nød och trangs skyldt forsømme de baade sinn bog och sitt kald och Embide. Menn her er Mangestedz baade rørendis godz och vrørendis, dit som giffuitt haffuer verit y gamble dage till kirckerne, gudz hellige ord till ære och forfremmelsze, huilckit for^{ne} godz och eyedom bønderne nyde och bruge, och beholde foruden all affgiftt. Huorfor Presterne ere begierendis, Att de maa becommen nogit till sin vnderholdning aff ditte Kierckens godz eller Indkomst. Menn den meste hob aff disse bønder (Nogle fromme Mendt vndertagen) ere saa Moduillige, Att de vidde Presterne inthit ydermere thill [deris vnderholdning] . . .

Derfor [ere vy gandske ydmygeligen begier]endis, Att [eders Kongl.] Maie[stet vilde] strengelige biude o[ch befale, A[tt de bønder, som] sadanne kiercken[s godz] haffue vdi [brug och besiddelse skul]le skaffe deris Prester [rede]lligen saa ma[nge pen]dinge [och føde]vaare, som den kost beløber sig, huilcken Sognepresten bør att haffue efter

⁵ Idetmindste fem Linier af Begyndelsen mangle, paa de tiloversblevne Fragmenter af disse læses Navnene: [S]igurder En. . . , [O]ddur Oddsøn, Gunlaug Eyolfur Arnthor[szøn].

kierckenis Register. Thi ditte haffuer verit becklagitt obenbarlig her paa landztingit, for vore Lowmendt, th[i]der end en gang, och haffuer dog inthit haft at sige, fordi . . saa att holde saa fast med bønderne, Att vy faa huer[cken] Low eller ret, eller nogen god beskeden aff dennom her om ⁶. Hernest nødis vy och saa till att berette for eder(s) Kon. Maiestet, Att her y Skalhotz Stigt ere saa stor brøst for gudz ordz thiennere, Att vdi ditte forgangne Aar haffue nogle Sogne kiercker veritt aldelis presteløse, thi her (er) icke vden en Skole vdi ditte ganndske Stigte, den som er paa Skalholt, och endog de ere 24 Peblinger, eller vndertiden 30, da haffuer Stigtid møgit flere behoff. Huorfor ditt gaar her thit och offte saa thill, Att de bliffue kalditt och ordineritt till prester, som aldrig haffuer gangitt til Latine skole, och icke kunde nogitt anditt end sitt blotte Islandiske ⁷

. . . Elsk[elige herre Fader fader Konning] Christian [denn III] høylo[glig ihuckommelsze i hans] nadis breff, som [er] vdgiffu[itt] Anno 1542, da mon ditte vere it s for ditte Stigte: eller om eders K: M. vilde nadigste skicke till bage igien itt aff Kronens och eders K: M: kloster med sinn Jorder och r[et]te tillegelszer, paa ditt att der maa stiftis sadanne en børne skole: eller huad anditt, som eders Stormectighedz gunst och Naade vilde selff med tiden styrcke til gudz ordz forfremmelsze her y landit. Ditte kunde och saa gøre gudz ordz thienniste nogen bistand, om eders K: M: vilde befale, att der skall holdis en Sognedegne paa huer en aff de Rige kiercker, besynnerlige der som thoe prester, eller enn prest och degen

⁶ Indstillingen: „I. Att Presterne motte Bekomme penge eller anden waare for den kost, Som denom aff Bønderne tilbudis, aff dett Som i gamble dage haffuer weritt giffuitt till gudz thienniste: effterdj armodt och nød dett fordrer“.

⁷ Her mangler flere Linier. Indstillingen: „II. Att Skole Personer der paa landitt Bliffuer flere och Jo saa mange, att kierckerne och gudz thieniste kand well forsørgis, och dett enthen paa en stedt eller flere.“

bør att fødis efter kirckenis Registers liudelsze, och samme degen motte nogit holdis till bogen, och icke hindris derfraa med bondenis arbejde, Men øffue sig saa, att der kunde siden worde en prest aff hannom⁸. — Der thill ere vy gandske ydmygeligen aff eders K: M: begierindis, At eders K: N: giffuer osz her y skalhotz Stigte, sadanne itt breff, som den stormectigste herre Konning Frederick eders K: M: kiere herre fader høyloglig ihuckommelsze haffue⁹ . . . pres[terne] . . . 3 h och derforuden 5 thiend [pre]sterne ere giffte, so[m boe] paa Closterne, Att [de motte] haffue en aff Closterens [gaar]der, och boe paa, denn som beleeligt er for Sogne folckit, efter som for^{ne} K: M: breff formelder¹⁰.

Sammeledis er osz fattige Mennd storlige fornøden att eders K: M: vilde vere osz Naadigest behielpelig, saa vy maa Nyde dit beskiermelszis breff, som den gudfryctige herre Konning Christian denn III aff sinn synderlig Gunst och Naade, gaff alle Prester vdi Skalhotz Stigte, Anno 1549. Disligeste, Att vy maa nyde dit andit hans Naadis breff, som er vdgiffuit Anno 1542, och andre sadanne privilegia och friheder, Att vy icke skulle bliffue besuerit med nogen tiunge eller vdgyffter, thi alt thill denne thid haffue fattige prester her y Stigted maat giffue Syslemenderne deris thiend lige som andre bønder, och nogit anditt, som icke haffuer verit tillforne. — Fremdelis giffuer vy eders K: M: tilckiende, Att Superintenden kand icke komme presterne till att vere prouster i Stigtid, besynnderlige der som ere farlige Reiser thill land och vand, och de bekomme dog aldels

⁸ Indstillingen: „III. Att Bisperne kand Selfuer Ramme dett Beste Raadt med Sognedegne, Naar Skolerne Bliffuer Saa nødtørffige forsøgede.“ Den Forordning, der ovenfor sigtes til, er af 19 Novbr. 1542 (trykt hos *Ketilson*. I, 241 f.).

⁹ Her mangler flere Linier. Indstillingen: „IV. Siunis dett icke mere wbilligt y Skallholt end i Hollen, att Presterne Beholde thiende efter Ordinantzen och Receszen.“

¹⁰ Femte og sjette Indstillingspunkt har Fugtigheden fortæret.

inthit for sin store vmag och omkostning, Men y gamle dage, den tid ¹¹

leye Jordit, och [de] dog icke [haffue hafft noge]n gresgang och an[den thil]legilsze so[m skulde vere] fult med for^{ne} gaarder aff [Arilds] tid: och der offuer haffuer de maatte bethalit den K[orn], som did var ført Anno 1573 fraa Danemarek, Saa de haffuer derfor vdgiffuit 3 lester fisk, sig thil stor skaade: och de haffuer dog slet ingen fordeel derfor, och icke eller nogen indkomst vden en liden part aff denn thiende, som der giffuis y fisk, effter som seduanligt er.

Derfor er vy vnderdanigste Begierindis, At de samme prester paa Westmand øø maa enthen nyde bruge och beholde de gaarder, som de besidder, quit och frie foruden all affgift med all deris rette thillegelsze, eller for sadanne affgift, som der haffuer tagis aff tilforne ¹².

End ydermere ynsker vy och begiere, At eders K: M: vilde Naadigste skicke denn part aff thinden y for^{ne} Westmand øø thil Skalholt igien, som bisperne haffuer verit tilforne vnt och thillagd, Men nu y nogle forleden aar haffuer verit opbaaren thil eders K: M. Thi her gøris nu allevegne saa stor nød och trang for fisk, At Mand kand icke nocksom dit beklage, och ¹³

Dislig[este giffue vy eders K: M:] tilkiennde, [att her y] Stigt[id] [e]r nu saa stor [Nød] for Recker och . . . [att kirkerne?] kand icke holde k[ueget?] och Jordene vid m[acktt och in]den stackit thid vil bygde[n] forfalde her mangededz, landit thil vbodelig skaade, vden gud giffuer nogen god raad thil thimmer och vid. Thi begierer vy vnderdanigste,

¹¹ Her mangler atter et længere Stykke. Syvende Indstillingspunkt er ogsaa noget beskadiget: „VII. Att Prouisterne kunde haffue [nogen hielp till] deres Beszuerlige Reygszer och wn[derholdning].“

¹² Indstillingen: „VIII. Att de Prester paa Westmann[øø mot]te Beholde Nødtørffige Bolig och Jordt vden affgift.“

¹³ Atter stor Lakune. Indstillingen: „IX. At Domkiercken i Skallholt kunde holdis wed macktt enthen wed de thiender aff Westmannøø eller i andre maader.“

At eders Naade vilde sende hid thil landit for Synden huert thridie eller fierde aar enn Skib beladit med deler och thimmer, At vy maa becommen den samme vid tilkiøbs for madeligt verd, och for den vare, som her er genst paa landit, och vy haffuer thil. Och At dit samme skib maa forløse her paa Ørebacke, thi denn haffn ligger myt for Sunlendinge fiørdunge¹⁴.

Her ligge ochsaa nogle Jorder sammesteds vdi ditte Stigte, som y gamle dag haffue verit giffne aff got folck thil gudz fattige deris ophold, och derfor kaldis samme Jorder Christi fiar Jarde, eller Christi fee. Huilche Jorder vy ere begierindis for gudz skyld paa de fattige deris vegne, At maa komme thil sit rette brug igien, huor som de ere liggendis blant kronens eller kirckens Jorder, de Arme Nødtørfte Stackarle till deris liffs [ophold]¹⁵ . . .

Dit er osz ochsaa storligen fornøden allernadigste Herre, At effterdi alle sager, gei[sleig] och versleig skulle ordelis for vore loumend och Syslemend, At her maa effter denne dag obenbarlig vduelgis och thilskickis offuer alle Sysler, Erlige, gudfryctige, fromme och forstandige, wbercyctede Danemend, och at ingen thilstedis her effter at trenge sig ind y sadanne kald och bestilling, eller kiøbe sig eders K: M: Sysler och Leen thil formedelst skienck och gaffuer, thi baade forarmis landit der vdaff, och thit och ofte kommer stor lempe der vdaff. Thi somme aff sadanne Syslemend, giøre huercken eders Naadis fattige vndersaatter gaffn, och icke hielper de eller nogit thil gudz ordz forfremmelsze¹⁶. — Huad andit som osz er fornøden

¹⁴ Indstilling: „X. Att kierckerne paa landitt kunde och holdis wed macktt med Nødtørfte Bygning, och der till forhielpis effter leyligheden.“

¹⁵ Indstilling: „XI. Att de Fattige och saa motte Betenckis.“ Lakunen ovenfor udfyldes af følgende Indstilling: „XII. Att Bispen och nogle aff presterne motte were med att dømme i Eckteskabs och geistlige Sager.“

¹⁶ Indstilling: „XIII. Om Dommere att tillskicke Rammer E. W. Selft dett som Best och Christeligst kand werre.“

at klage och berette for eders K:M., dett fordrister vy osz icke thil paa denne thid at skryffue, At vi bemøder icke eders Høffuerdige K:M. alt formøgit.

Men vy forlader osz allesammen nest gud y himmelen, thil eders besynderlig gunst och Naade, och sette alt vort raad och effne thil eders Naadis forsiun, forhaabindis . . . (Resten mangler, af Dateringen ses kun: [Ska]lholt paa Island . . . 20 Julij Anno . . .)¹⁷.

B. Andragende fru Islands tvende Biskopper om at Øen maatte faa en egen Kirkeordinans og en gejstlig Domstol.

och p thienner [Gudbrandur Thorla]kszøn och od[dur] Einarszøn Superinten[dente]r p[aa] Ko]ng Matz La[nd] Island, giffue eders Høgmeectighed allerunderdanigst til[kiende], At her y ditte fattige land gaar møgit vskickelig thil i [man]ge maade, mest for denn aarsag skyld, Att her er end[nu] ingen sadanne kircke Ordinantze, som vel kand komme off[uer] ens med landens leelighed. Thi konglige Maiestatis [kircke] Ordinantz indholder mange de støcker, som ike thienne vden y Danemarcke eller Norige. Men de gamle kirckens lou, som her haffuer verit brugelige vdi de gamle Bispers tid, de actis nu icke, siden gudz ord och Evangelium kom rent och klart hid y landit, Och for denne samme aarsage skylđ vide huercken de lerd e eller lege, huosz osz, huor effter de skulle rette sig y mange och adskillige sager, saa som daglig forfaring giffuer her nocksom thilckiende, At baade till landz thingid och andenstedz er eckon bulder, thrette och klammerj, Nar der skulle ordelis nogle de sager, som enthen ere kirckene eller presterne i nogen

¹⁷ Af Indstillingens Slutning er kun følgende bevaret: „ . . . med laugmendenes godz och anditt som hør till [wer]dslig Ting och Diæle: dog saa[ledes] att] de stiler allting dett meste Muel[igt] kand werre effter den landz leylighed effter den Danske kiercke Ordinantz, och den skicker her Neder till wor allernaadigste Printz och Danmarckis Rigis Raadt, [for att offu]rsees, Beuilgis och confirmeris.“

maade anrørendis, Huad eller dit er om kirckenis godz och pending eller presternis vnderholding: Huercken er her kircke verge eller søgne degne som vdi Danemarck, icke actis her eller møgit bandsetning, thi huer Mand haffuer Mendisklig kierlig och wenlig omgængelsze med den som bandsette er, lige som med den der haffuer icke fortørnid den chri[stelige kircke]¹⁸
 . . . dighed och løszactighed, mene de maa haffue [deris egen] vilge, icke er her nogit Capitel eller Consistorium [eller] lerde mend her y landit disuere, vdenn faa Studen[ter] alleniste. Saa er och denn første Jurisdiction hosz loumend och lourettismend, huorfore mögen vskickelighed begiffuer sig, och stor vennighed blant prester och bønder baade om smaa Capeller och halffkircker deris godz och eyedom, och mögit andet saa som den Supplicatz indholder och formelder, huilchen Prousterne och præsterne for Sønnen vdi Skalholtz Stigt haffue alle vnderdanigste ladit skryffue thil eders Størmetighedz Naade, huor vdi dog ere nogle Artikler, som røre paa begge disse Stiffters nødtorfflige klagemaal: Saa ere vy derfor underdanigste begierindis, at eders Kongelig Maiestat vill paa gudz veyne strengeligen biude och befale at eders K: M. Lensmand her paa landit tager till sig begge Superintendenterne och begge loumendene och der thil baade prouster och præster, och andre aff de fornemste her y landit, At de skall offuer veye denne landz leelighed y dit enne saa vell som y dit andit, och gøre saa nogen god skick och ordning, som kand vere gud Alsommetigste thill loff, pris och ære, och hans hellige ord thil forfremmelse, och eders fattige vndersaatte her y landit til gu[delig]¹⁸ . . .

Eders h aller vnder[danigste thiennerer]
 Otte Einersøn [Gudbrand Thorlaksøn]
 [Superintendent i] Skalholtz Stigt. [Superintendent i] Hole Stigt].

¹⁸ Her mangler flere Linier.

Som det i Indledningen er berørt, besvaredes disse Andragender med en kongelig Befaling til Lensmanden, Bisperne og Lagmændene paa Island, om »at tage til sig nogle af de bedste og vildeste Mænd der paa Landet og med dem lade optegne og forfatte de Punkter og Artikler, som kunde findes den gejstlige Stand at være anrørendes, og de kunde være med besværet, gjørendes en Forordning, hvorledes derudi bedst og lideligst kunde forholdes, hvilken Forordning siden os tilskikkes, at vi den kan lade overse, og derudi at forordne og forandre, hvis os og vore Under-saatter der paa Landet kan være gavnligt og tjenligt«. — Om en saadan Kommission er kommen i Stand, tør jeg ikke sikkert afgjøre, men det er i alle Tilfælde vist, at en almindelig Revision af den islandske Kirkeforfatning ikke skete, ligesaalidt som der udkom nogen særskilt islandsk Kirkeordinans; formodentligt er der taget idetmindste noget Hensyn til Øens særegne kirkelige Forhold i den norske Kirkeordinans, som K. Christian den Fjerde faa Aar efter (1607) udgav.

2.

M. Brynjulf Svendsens Udvælgelse til Biskop i Skalholt 1638.

Det er ingenlunde ubekjendt, at den lærde og fortjente Biskop Brynjulf Svendsen kun med stor Møje bevægedes til at overtage Bispeembedet paa sin Fødeø. Han havde i fem Aar været Konrektor i Roskilde, var almindelig anset for sin store Lærdom, navnlig i det græske Sprog, og havde faaet et Stipendium til at rejse udenlands for, da han inden sin Afrejse begav sig til Island for at ordne en Arvesag. Medens han var der, døde Gisle Oddsen, Biskop i Skalholt Stift, 2 Juli 1638 paa Altinget, hvor ogsaa M. Brynjulf var tilstede. Alle de tilstedeværende Præster vendte Blikket til denne Mand, og uagtet han ikke havde været Præst, ansaa de ham dog for den eneste værdige til at indtage den ledige Plads, til hvilken de derpaa enstemmig udvalgte

ham, uagtet hans bestemte Vægring. Imidlertid maatte M. Brynjulf dog paatage sig at bringe deres Kaldsbrev ned til Kjøbenhavn, men han dulgte ikke for dem, at han vilde undslaa sig for at modtage den ærefulde Kaldelse og derimod henlede Opmærksomheden paa en anden Mand, som han ansaa for værdigere. Uagtet han nu ogsaa gjorde dette og i en lang Skrivelse til Kansler Chr. Friis forebragte sin Undskyldning¹⁹, bevirkede han dog ikke andet hermed, end at Sagen blev overgivet til Universitetets Kjendelse, og da dette bestemt erklærede sig for M. Brynjulfs Værdighed til Embedet, maatte han endelig bekvemme sig til at modtage det. — Nedenfor meddeles nu trede herhen hørende Brevskaber, som hidtil ikke have været offentliggjorte.

A. Den skaltholtske Gejstligheds Brev til Kongen, hvori den beretter om Valget.

Serenissime ac Potentissime Danorum, Norvegorum, Vandalorum, Gothorum Rex, &c. Christiane IV.

Domine clementissime

Qvoties subjecta Majestati Tuæ Regna et Provinciæ adversam experta sunt Fortunam, aut Damno affecta tristiore, post Deum, ad Te Rex serenissime, confugere, tanquam Numen qvoddam propitium consveverunt. Nec spes, qvam vel pauperes Islandi in Regia Tua Clementia posuerunt, unqvam fefellit. Eidem nunc etiam confisi, Patriæ, adeoque Ecclesiæ Christi salute ita postulante, non dubitamus Majestati Tuæ supplicare. Acerbum enim hoc tempore vulnus Deus Opt. Max. impressit miseræ Islandiæ, patriæ nostræ, Sacro Ordini fastigium caputqve præcidens, Dnm Gislavum Otthonis, Antistitem venerandum et religiosissimum, Diœcesi Skalholtiæ nuper avellendo. Tacemus cæteros, viros alioqvi præstantes, Patriæ fulcimina, qvos hoc anno Deus rebus humanis exemit. Qvæ clades, nisi Regia Tua Majestas

¹⁹ Trykt i *Finni Johannæi* Hist. eccl. Isl. III, 652—57.

clementer succurrat labascenti Christiano cœtui, non tam magnum allatura malum, quam fatalem minitura videtur ruinam. Nos vero, quando animum recepimus, humiliter implorata Patris Cœlestis Misericordia, pro pio et vigilante Ecclesiæ hic præficiendo Superattendente, Majestatis Tuæ Privilegium grati agnoscentes, haud volumus nec debuimus, in propriam perniciem, officio nostro deesse; Communi itaqve suffragio, quod fœlix ac faustum, Virum Nostratem, M. Brynolfum Svenonis, qui liberalibus artibus diu multumque invigilaverat, delectum habemus, ut Majestati Tuæ cum libello hoc nostro supplice, quamprimum compareat, et Regia Confirmatione impetrata, Sacro inauguratus officio, post Episcopum apud nos agat: Nec doctrina solum, quam in Brynolfo nostro Regia Haffniensis Academiæ Doctores ac Professores celeberrimi dudum probarunt, quaque Scholæ Roschilldensi annos aliquot operam Ille præstitit; verum etiam integritate vitæ et Modestia in amorem et æstimationem sui nos allexit. Nihil itaque magis in votis habemus, quam ut a Deo et Regia Tua Majestate Ecclesiæ Christi, quæ apud nos colligitur, adeoque Episcopatui Skalholltensi Vir ille præficiatur; Deum laboribus ejus ac universæ suæ Vineæ per Illius ministerium largam affusurum benedictionem, certo nobis persuadentes; ac eapropter, ut Tua Majestas supplicationem nostram facili admittat, humillime petentes: Deus ac Dominus noster Iesus Christus, Mundi salvator et unicum Ecclesiæ suæ Caput, Regiam Tuam Majestatem quam diutissime servet incolumem, Spiritu suo æterno regat, ac sanctificet, et tandem Gloriæ in Cœlis Coronâ donet.

Ex Islandia 3 Kal. Aug. Anno reparatæ Salutis 1638.

Serenissimæ Majestatis Tuæ

humillimi subditi ac servi

Skalholltiæ Dicesesis in Islandia Ecclesiarum

Pastores et Præpositi.

Original i Konsistoriets Archiv, Pakken 184. Vedlagt er Valgbrevene fra de enkelte Sysler og Herreder i Skalholt Stift, affattede paa Islandsk eller Latin, med Udstedernes (Provsters og Præsters) Underskrifter.

**B. Kongelig Befaling til Universitetet om at afgive
Betænkning om Valget.**

Christian den fjerde, med Guds Naade Danmarchis, Norgis, Wendis och Gottis Konning. Wor Synderlig gunst tillfornn, wij tillschicke eder herhoesz, huis Belangendis Islandische Bispewall forefalder, huilchet I haffuer med flid att igienom see, derom forfare, och osz eders wnderdanigst Betenchende derpaa med forderligste lade wide. Dermed scheer wor wilge. Befallendis eder Gud, Schreffuitt paa Vort Slott Hadersleffhus den 19 Januarij Anno 1639. Wnder Wort Zignet.

Christian.

Udskrift: Osz Elsch. Hederlige och høylerdt D. Jesper Rasmuszen Brochmand, Superintendent offuer Siellands Stift, Sampt Rectori och Menige professoribus vdj Vniuersitetitt vdj wor Kiøbsted Kiøbenhaffn.

Original i Konsistoriets Archiv, Pakken 184.

**C. Scriffuelse till Her Cantzeler anlangende Islandiske
Bispewall.**

Erlig, Welbiurdig oc Streng Her Cantzeler, Gunstige Herre oc Patron. Efftersom vi haffuer bekommet Hans Maytts naadigst Missive, anlangende Islands Bispewall, att vi med flid dett skulde igiennem see, derom erfare, oc hans Maytt. voris vnderdanigste betenchende derpaa med fordeligste lade vide. Saa haffue vi samme Bispewall med flid i Guds fryct offuerveitt, oc siunis Mester Brynholtz Vndskyldninger icke att være saa vichtig, att dett samme Vocation i nogen maade kunde forhindre.

Thi først efter Bøn oc paakaldelse till Gud, haffue der alle foregiffuet M. Brynholdt, som den allerdyctigste, oc icke erfaret nogen anden som samme bestilling kunde betiene, vndtagen M. Brynholt allene.

For dett andett er hand en Gudfryctig, Lærd oc Skickelig Mand, oc till saadan bestilling gandske beqvemmelig, fornemlig efftersom hand angiffuer vdi sin Supplicatz till Eders Magnificentz oc beklager Scholam Patriæ satis esse afflictam,

da siunis der ingen bedre kunde bringe den paa fode, end som hand selffuer, efftersom hand haffuer betient Roeskild Schole vdi nogle Aars tid gandske vell. Oc efftersom aff M. Brynholt foregiffuis en ved naffn Theodorus²⁰, saa er hand nogle aff Professorerne vel bekiendt, huilcke vidner om hannem, (att) M. Brynholt langt offuergaar (hannem) baade vdi Lærdom oc Skickelighed; icke heller haffuer samme Theodorus den alder eller experientz vdi Scholetieniste, som M. Brynholt haffuer, siunis derfor icke, att Meeningheden kunde være saa vel med Hannem forsørget som med M. Brynholt sielffuer. Ynskendis at alle ting maa skee til Guds Hellige Naffns ære, Meeninghedens opbyggelse, oc mange fattige Menniskers evige Salighed. Oc er derfor ydmygelige begierindis, att denne voris korte betenchning maatte for Hans Kong. Maytt. naadigst andragis. Oc ville her med haffue Eders Magnificentz med sin Welbiurdige Huszfrue, oc Adelige Børn, Gud Allermectigste troligen befalitt.

Rector oc Professores.

Konsist. Kopibog 1632—42, Fol. 326—27. Skrivelsen udateret.

²⁰ Dn. Theodorus Jonæ filius, pastor Hytardalensis in Islandia occidentali (*Fin. Johannæus*, l. l. III, 655).
